

The Impacts of Historic District Revitalization in the Transition Toward Creative Districts: A Case Study of Song Wat, Bangkok

ผลกระทบจากการฟื้นฟูย่านประวัติศาสตร์สู่ย่านสร้างสรรค์: กรณีศึกษาย่านทรงวาด กรุงเทพมหานคร

Siwaporn Klinmalai

ศิวาพร กลิ่นมาลัย

Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University, Thailand

Corresponding author

e-mail: siwaporn@tu.ac.th

Received 23-04-2025

Revised 11-11-2025

Accepted 09-12-2025

Doi: 10.69598/artssu.2025.5015.

How to Cite:

Klinmalai, S. (2025). The Impacts of Historic District Revitalization in the Transition Toward Creative Districts: A Case Study of Song Wat, Bangkok. *Journal of Arts and Thai Studies*, 47(3), E5015 (1-18).

Keywords: Song Wat district, creative district, urban revitalization, social impact, historical area

คำสำคัญ: ย่านทรงวาด, ย่านสร้างสรรค์, การฟื้นฟูเมือง, ผลกระทบเชิงสังคม, ย่านประวัติศาสตร์

Abstract

Background and Objectives: Song Wat, located in Bangkok's Samphanthawong district, has played a crucial role in Thailand's commercial history since the reign of King Rama V. This has been reflected through mixed-use residential-commercial buildings and warehouses, benefiting from its riverside position on the Chao Phraya and nearby cargo piers, while linking to the wider region via Hua Lamphong Railway Station. Subsequently, with the increasing importance of land transportation, traffic congestion became a significant issue. In addition, the Bangkok Metropolitan Administration (BMA) introduced regulations limiting the use of heavy trucks in conservation areas to reduce pollution. This affected the local economy of Song Wat. Many long-standing businesses relocated, leaving behind vacant properties and an increasingly aging population. Despite this decline, wholesale activities, particularly those linked to Sampeng Market, continued to sustain the area's commercial identity. To address these challenges, BMA adopted the Creative Economy policy, aimed at revitalizing historic districts, including Song Wat. This initiative focused on redeveloping deteriorated urban spaces and leveraging connectivity through rail networks. The policy has encouraged new generations of entrepreneurs, including the descendants of local families to re-engage with the area. Consequently, new businesses emerged, and the Song Wat district became well known, attracting tourists and benefiting the local economy. However, there were also negative impacts, including limited green space, along with those on traditional community ways of life and workers' quality of life. This article aims to examine the impacts of creative economy-driven revitalization in Song Wat and to propose guidelines for the physical design and spatial management of the Song Wat district.

Methods: This study employed a qualitative research approach by collecting physical data of the area to understand the spatial issues that have emerged following its development into a creative district. The findings were then incorporated into participatory workshop activities, through which initial conceptual solutions were proposed for addressing these issues—both in terms of improving physical infrastructure and enhancing digital systems.

Results: The findings revealed that Song Wat has not yet achieved the conditions of a fully developed creative district. Key elements remain absent, such as permanent creative workspaces, a reliable internet network, financial incentive mechanisms between landlords and creative workers, and systems for knowledge transfer and data collection for further development. The continued growth of Song Wat as a creative district driven by tourism has generated positive economic impacts for the area. The increase in employment has led to higher population density in the area, which in turn affects the availability and capacity of public spaces that support residents' quality of life. Therefore, this study proposes physical design strategies to enhance quality of life: 1) The adaptive street furniture attached to building facades or located in alleyways could create flexible shared spaces, enhancing walkability and accommodating overlapping user needs. 2) An online platform could facilitate data sharing among diverse users, linking onsite and digital activities to reduce pedestrian congestion. This could enhance commercial information for local businesses while also providing greater convenience for tourists. 3) The vacant or underutilized areas should be converted into usable public spaces for relaxation, providing benefits for both workers and tourists while improving the quality of life for both residents and tourists in the Song Wat area.

Application of this study: The results of this study can be applied as an initial conceptual framework for physical design and spatial management, serving as a foundation for proposing future district improvement projects. Stakeholders from both the public and private sectors may further discuss and build upon these recommendations for continued development.

Conclusions: The development of creative districts generates positive economic and social benefits for the area. However, it may also negatively affect residents' quality of life and the ease of shared space usage between visitors and the local community. Therefore, creative district design should take into account the key components of district development and incorporate long-term spatial management planning. Stakeholders in the area should recognize these considerations in order to establish sustainable district management strategies moving forward.

บทคัดย่อ

ที่มาและวัตถุประสงค์: ย่านทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร มีบทบาทด้านพาณิชย์กรรมสำคัญมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 สะท้อนผ่านอาคารกึ่งพาณิชย์กึ่งที่อยู่อาศัยและคลังสินค้า อาศัยทำเลติดแม่น้ำเจ้าพระยาและท่าหน้าขนส่งสินค้า เชื่อมต่อภูมิภาคผ่านสถานีรถไฟหัวลำโพง ต่อมาเมื่อการคมนาคมทางบกมีบทบาทมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาจราจรและนโยบายห้ามรถบรรทุกใหญ่เข้าพื้นที่อนุรักษเพื่อลดมลพิษ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ เจ้าของธุรกิจดั้งเดิมย้ายออก เกิดพื้นที่ร้างและสังคมสูงวัย แต่กิจกรรมค้าส่งจากตลาดสำเพ็งยังคงดำเนินต่อ เพื่อแก้ปัญหา กรุงเทพมหานครจึงริเริ่มนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พื้นที่เขตเมืองเก่ารวมถึงทรงวาด ผ่านการปรับปรุงพื้นที่เสื่อมโทรม และอาศัยความสะดวกด้านโครงข่ายราง ทำให้ผู้ประกอบการรุ่นใหม่และลูกหลานเจ้าของพื้นที่เข้ามาพัฒนา เกิดธุรกิจใหม่ ย่านทรงวาดเป็นที่รู้จัก ดึงดูดนักท่องเที่ยว ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจท้องถิ่น แต่ก็มีผลลบ เช่น พื้นที่สีเขียวจำกัด วิถีชุมชนดั้งเดิมและคุณภาพชีวิตแรงงานได้รับผลกระทบ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาผลกระทบของการฟื้นฟูพื้นที่ย่านวัฒนธรรมด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อเสนอแนะแนวทางการออกแบบเชิงกายภาพและการบริหารจัดการพื้นที่ย่านทรงวาด

วิธีการศึกษา: การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการเก็บข้อมูลเชิงกายภาพของพื้นที่เพื่อทำความเข้าใจปัญหาของการใช้งานพื้นที่ภายหลังการถูกพัฒนาให้เป็นย่านสร้างสรรค์ และนำมาผ่านกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) และนำเสนอแนวคิดตั้งต้นในการแก้ปัญหาดังกล่าวทั้งเชิงการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเชิงกายภาพและระบบดิจิทัล

ผลการศึกษา: พบว่า ย่านทรงวาดยังขาดองค์ประกอบของการเป็นย่านสร้างสรรค์โดยสมบูรณ์ เช่น ยังขาดพื้นที่ถาวรสำหรับการทำงานและโครงข่ายอินเทอร์เน็ตที่พร้อมให้นักสร้างสรรค์ ขาดการสร้างแรงจูงใจด้านการเงินระหว่างเจ้าของพื้นที่และนักสร้างสรรค์ รวมถึงกลไกการถ่ายทอดทักษะและการเก็บข้อมูลของย่าน เพื่อการพัฒนาต่อไป ซึ่งจากการที่ย่านทรงวาดเติบโตเชิงการท่องเที่ยวแบบย่านสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลเชิงบวกเชิงเศรษฐกิจของย่าน เกิดการจ้างงานที่มากขึ้นทำให้เกิดผลกระทบต่อความหนาแน่นของผู้คนในพื้นที่มากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อพื้นที่สาธารณะในการสนับสนุนคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ ดังนั้น การศึกษานี้ได้เสนอแนวทางในการออกแบบกายภาพเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต ได้แก่ 1) ข้อเสนอในการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ที่สามารถเกาะกับอาคารหรือในพื้นที่ระหว่างอาคาร เพื่อสร้างความยืดหยุ่นของการใช้พื้นที่สัญจรที่ซ้อนทับกันระหว่างผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่ม ส่งเสริมการเดินเท้า (Walkability) 2) ข้อเสนอในการออกแบบแพลตฟอร์มออนไลน์ที่สามารถแบ่งปันข้อมูลระหว่างผู้ใช้งานที่หลากหลาย ซึ่งสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงการใช้งานออนไลน์ เพื่อลดความหนาแน่นของทางสัญจรในย่าน ส่งเสริมข้อมูลเชิงการค้าให้กับธุรกิจในพื้นที่และยังสร้างความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น และ 3) ข้อเสนอในการเพิ่มพื้นที่สาธารณะจากการปรับปรุงพื้นที่ว่างหรือพื้นที่ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ให้เป็นพื้นที่นำใช้งาน และสะดวกในการพักผ่อนระหว่างการทำงานในย่านหรือระหว่างท่องเที่ยวในย่าน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยและนักท่องเที่ยวในย่านทรงวาดต่อไป

การประยุกต์ใช้: จากผลการศึกษาดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเป็นแนวคิดตั้งต้นในการออกแบบกายภาพและการบริหารจัดการพื้นที่ เพื่อเสนอโครงการพัฒนาปรับปรุงย่านต่อไป โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถนำข้อเสนอนี้ไปหารือเพื่อต่อยอดกันต่อไปได้

บทสรุป: การพัฒนาย่านสร้างสรรค์นั้นก่อให้เกิดประโยชน์เชิงบวกแก่พื้นที่ทั้งเชิงเศรษฐกิจและสังคม แต่ขณะเดียวกันอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในย่าน ความสะดวกสบายในการใช้งานพื้นที่ระหว่างผู้มีเยี่ยมเยือนและชุมชน การออกแบบย่านสร้างสรรค์จึงควรศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาและวางแผนการบริหารจัดการย่านในระยะยาว ซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่จึงควรตระหนักเพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการย่านอย่างยั่งยืนต่อไป

บทนำ (Introduction)

กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางการค้ามาตั้งแต่สมัยต้นรัตนโกสินทร์และมีกิจกรรมการค้ากับชาวจีนอย่างต่อเนื่อง มีการตั้งถิ่นฐานของชาวจีนที่ตลาดสำเพ็งเพื่อทำการค้า จนเกิดความหนาแน่นมากเกินไป ประกอบกับเกิดเหตุไฟไหม้ในชุมชนบ่อยครั้ง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 มีพระราชประสงค์ให้ลดความหนาแน่นทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างถนนขึ้นใหม่โดยให้ชื่อว่า ถนนทรงวาด ในบริเวณที่ขนานไปกับแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้ตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่โดยรอบนี้กลายเป็นทำเลเชิงกลยุทธ์สำหรับกิจกรรมการค้าและการขนส่งทางเรือ จนเกิดเป็นศูนย์กลางธุรกิจแรกของกรุงเทพ (พ.ศ. 2460) และเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนสินค้าการเกษตรสู่ภูมิภาคเชื่อมต่อการขนส่งด้วยสถานีรถไฟหัวลำโพง ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการคมนาคมขนส่งและนโยบายในการลดปัญหาการจราจรและสิ่งแวดล้อมในปี 2543 ที่ควบคุมการเข้าออกของรถบรรทุกขนาดใหญ่ไม่ให้เข้ามาในพื้นที่เมืองชั้นใน ทำให้ธุรกิจการค้าในพื้นที่มีปัญหาด้านการขนส่งสินค้าประกอบกับการเกิดขึ้นของการขนส่ง

สินค้าสมัยใหม่บริเวณถนนเจริญกรุง และนำไปสู่การหดตัวของธุรกิจในพื้นที่และเริ่มซบเซา แต่เนื่องจากทรวงวามีต้นทุนทางกายภาพที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่หลากหลายและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และสถานที่เชิงวัฒนธรรม เช่น มัสยิด โรงเรียนจีน ศาลเจ้า สิ่งเหล่านี้นับเป็นต้นทุนเชิงวัฒนธรรมของย่าน ที่สอดคล้องกับแนวทางการฟื้นฟูย่านที่มีคุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาพื้นที่ที่มีต้นทุนและคุณค่าเชิงวัฒนธรรม จากพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์จากความคิดสร้างสรรค์ ทำให้คนเห็น “โอกาส” และ “ความเป็นไปได้” ที่จะเข้ามาทำธุรกิจในพื้นที่ เพื่อเพิ่มการจับจ่ายใช้สอยดึงดูดนักท่องเที่ยวและยกระดับคุณภาพชีวิต โดยอาศัยประโยชน์ของ “ศักยภาพของพื้นที่” ที่มีอยู่และการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ให้สูงขึ้นไปอีก (Creative Economy Agency, 2025) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 เริ่มมีกิจการรูปแบบอื่นนอกจากด้านการค้าส่งและคลังสินค้าเข้ามาในพื้นที่ ซึ่งเป็นธุรกิจที่เจ้าของกิจการเป็นคนรุ่นใหม่ ทำให้เริ่มเกิดการใช้ประโยชน์อาคารแบบใหม่ เช่น คาเฟ่ แกลเลอรี ศิลปะ ที่พักแบบ AirBnB สตูดิโอออกแบบ เป็นต้น ส่งผลให้เริ่มดึงดูดกลุ่มคนรุ่นใหม่ให้สนใจย่านทรวงวามากขึ้น ช่วงปี 2565 ได้เกิดการรวมกลุ่มของกลุ่มคนสร้างสรรค์ (creative class) ในพื้นที่เรียกตนเองว่ากลุ่ม “Made in ทรวงวา” ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจและกิจกรรมในย่าน ต่อมากรุงเทพมหานครได้กำหนดนโยบายรายเขตที่มีการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเขตที่มีศักยภาพเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจดีและสังคมดี ทำให้การขับเคลื่อนในย่านสร้างสรรค์ในกรุงเทพมหานครเป็นรูปธรรมมากขึ้น (สำนักงานบริหารยุทธศาสตร์ สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, 2567)

การเปลี่ยนแปลงของย่านทรวงวาพื้นตัวอย่างรวดเร็ว ส่วนหนึ่งเป็นผลจากกิจกรรมส่งเสริมย่านสร้างสรรค์ทั้งจากภาครัฐจากชุมชนในพื้นที่ และภาคเอกชนที่มีส่วนผลักดันอย่างต่อเนื่องภายใน 4 ปีที่ผ่านมา มีความพยายามในการฟื้นฟูย่านทรวงวาโดยการปรับเปลี่ยนและนำอาคารเก่ามาใช้ใหม่ (adaptive reuse) เช่น การดัดแปลงตึกแถวเก่าให้กลายเป็นร้านอาหาร คาเฟ่ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การปรับเปลี่ยนลักษณะการใช้พื้นที่นี้ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนและดึงดูดนักท่องเที่ยวและผู้อยู่อาศัยรุ่นใหม่กลับเข้ามาในพื้นที่อีกครั้ง (Suvarnananda, 2024) ทำให้มูลค่าที่ดินสูงขึ้น ซึ่งเป็นโอกาสให้นักท่องเที่ยวและนักลงทุนเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น ส่งผลให้พื้นที่สีเขียวหรือพื้นที่สาธารณะไม่เพียงพอ อาจส่งผลต่อความสัมพันธ์และคุณภาพชีวิตของชุมชนดั้งเดิมในพื้นที่ได้

วัตถุประสงค์การศึกษา (Research Objectives)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาผลกระทบของการฟื้นฟูพื้นที่ย่านวัฒนธรรมด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อเสนอแนะแนวทางการออกแบบเชิงกายภาพและการบริหารจัดการ ผ่านวิเคราะห์ข้อค้นพบจากกิจกรรมเชิงปฏิบัติการระหว่างคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ Kyoto Design School มหาวิทยาลัยเกียวโต ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและตัวแทนชุมชนในพื้นที่ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร กลุ่ม WePark! กลุ่มสาธารณะ และกลุ่มบ้านเมือง ซึ่งคาดว่าจะประโยชน์แก่การพัฒนาพื้นที่ย่านสร้างสรรค์แห่งอื่นในกรุงเทพมหานครต่อไป

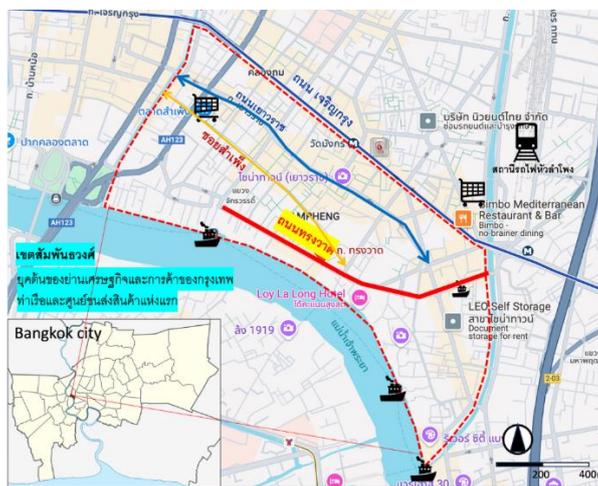

Figure 1 Location and Map of Song Wat Road in Samphanthawong District

(Source: Klinmalai, 2025a)

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Literature Review)

1. พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของย่านทรงวาด

จากการทบทวนวรรณกรรมผ่านสารนิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง (Nureang, 2024) พบว่าย่านทรงวาดมีการเปลี่ยนแปลง 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ยุคเริ่มต้นและรุ่งเรืองของย่านทรงวาด (พ.ศ. 2449 – 2542) เป็นช่วงแห่งการค้าขายระหว่าง ไทย จีน แขก และชาติตะวันตก ผ่านการคมนาคมขนส่งทางน้ำเป็นหลัก ต่อเนื่องจากการทำเรือริมแม่น้ำเจ้าพระยา และเชื่อมสู่คลองบางสวน ส่งผลให้รูปแบบอาคารสถาปัตยกรรมได้รับอิทธิพลจากพหุวัฒนธรรม เกิดเป็นอาคารที่มีคุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ที่สามารถสะท้อนวิถีชีวิตของคนในยุคนี้ได้ บทบาทของย่านทรงวาดจึงเป็นพื้นที่สำคัญในการเป็นคลังสินค้าทางการเกษตรที่ถูกขนส่งมาทางเรือก่อนขนส่งไปยังส่วนพื้นที่การค้าส่ง-ปลีก เช่น ย่านสำเพ็ง ย่านเยาวราช และขนส่งสู่ภูมิภาคโดยทางรถไฟที่สถานีหัวลำโพงต่อไป

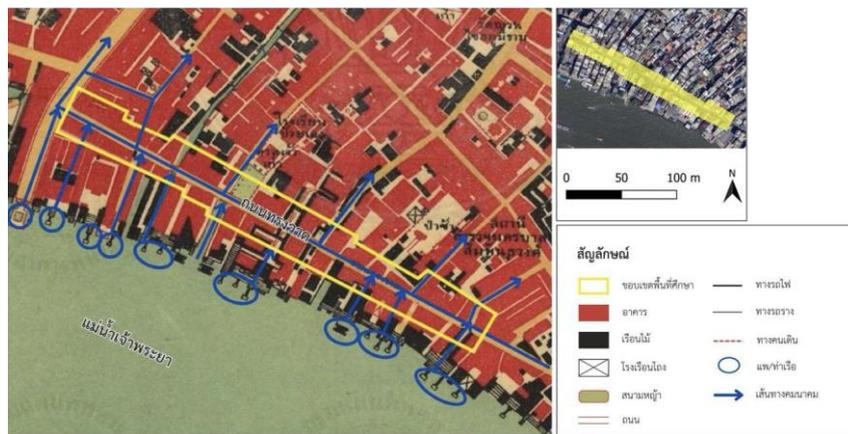

Figure 2 Previous master plan of transportation route in Song Wat

(Source: Nureang, 2024)

ช่วงที่ 2 ยุคซบเซาของย่านทรงวาด (2543 – 2558) เนื่องจากการขนส่งทางเรือเริ่มซบเซา ผู้คนให้ความสำคัญของการเดินทางด้วยถนนมากขึ้น ทำให้ท่าเรือขนส่งสินค้าขนาดเล็กและท่าเรือข้ามฟากได้ปิดตัวลงทำให้เหลือเพียงท่าเรือราชวงศ์ที่เป็นท่าเรือหลักและมีความสำคัญของพื้นที่ หลังจากมีมาตรการกำหนดเวลาเข้าออกของรถบรรทุกในปี 2543 ทำให้เกิดความซบเซาของกิจกรรมการค้าขาย เนื่องจากการขนส่งสินค้าที่ไม่สะดวก ส่งผลให้บ้านเรือนภายในย่านทรงวาดถูกปล่อยทิ้งไว้ กลายเป็นพื้นที่รกร้าง หรือพื้นที่สำหรับจอดรถ เนื่องจากเจ้าของกิจการย้ายธุรกิจออกจากพื้นที่ จาก Figure 3 แสดงการเปลี่ยนแปลงของการใช้ประโยชน์อาคารริมถนนทรงวาดจากคลังสินค้า ไปเป็นอาคารการใช้งานแบบผสมและพาณิชย์กรรมมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอาคารฝั่งที่ตั้งอยู่ใกล้ริมแม่น้ำมากกว่า สะท้อนการปิดตัวของคลังสินค้าที่เคยมีบทบาทสำคัญในการขนส่งสินค้าทางน้ำ

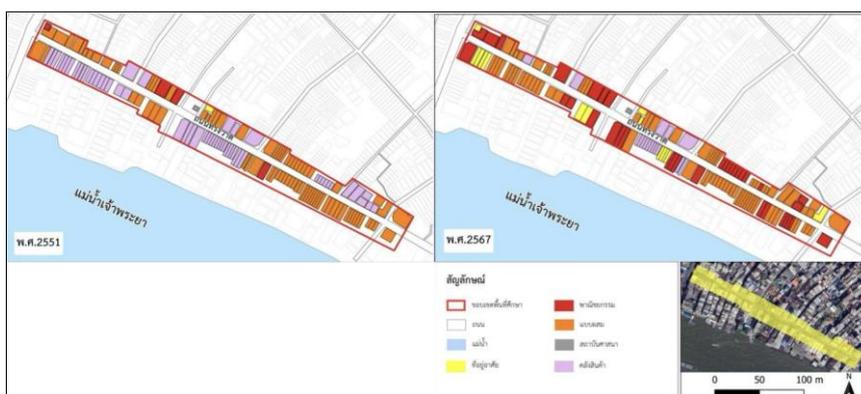

Figure 3 Map of building use transformation of Song Wat

(Source: Nureang, 2024)

ช่วงที่ 3 ยุคปัจจุบันของย่านทรงวาด (2559 - ปัจจุบัน) เส้นทางคมนาคมในยุคนี้ทำให้พื้นที่เข้าถึงง่ายมากขึ้น เนื่องจากเส้นทางรถไฟฟ้ามหานคร สายเฉลิมรัชมงคลได้ต่อขยายจากสถานีหัวลำโพง มาสู่สถานีวัดมังกร และสถานีสามยอดซึ่งเปิดให้บริการในปี 2562 พร้อมขนส่งมวลชนรูปแบบอื่นในการสัญจรมีมากขึ้น ทำให้ดึงดูดกลุ่มคนที่ประกอบธุรกิจใหม่ที่เป็นลูกหลานของผู้คนที่เคยอาศัยอยู่ในพื้นที่เข้ามาในพื้นที่มากขึ้น เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและกลุ่มผู้ที่เข้าใช้บริการในพื้นที่ ประกอบกับที่ตั้งใกล้กับแหล่งร้านค้าและแหล่งท่องเที่ยว เช่น ย่านเยาวราช สำเพ็ง เจริญกรุง เป็นต้น ทำให้ย่านทรงวาดกลายเป็นที่รู้จักมากขึ้น และเกิดรูปแบบธุรกิจใหม่ ๆ อย่างคาเฟ่ โรงแรม ร้านอาหาร เป็นต้น อย่างไรก็ตามคนในพื้นที่ยังมีความต้องการที่จะอนุรักษ์อาคารที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของย่านไว้ ทำให้รูปแบบการเปลี่ยนแปลงของอาคารเป็นไปในรูปแบบปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอย (adaptive reuse) มากขึ้น ในปี 2565 กรุงเทพมหานครได้มีนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับเขต ด้วยโครงการพัฒนาย่านสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์และกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งประสานงานกับสำนักงานเขต ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม เพื่อร่วมพัฒนาย่านให้ยั่งยืน เข้มแข็ง และเป็นเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง จึงทำให้เกิดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นย่านสร้างสรรค์ที่ริเริ่มโดยภาครัฐในระยะเริ่มต้น เช่น Bangkok Design Week 2021 – 2024 โดยภาคประชาชนในพื้นที่ เช่น โครงการ Song Wat Week 2022-2023 และโดยองค์กรเอกชนอื่นภายนอกพื้นที่ ที่สังเกตเห็นศักยภาพของพื้นที่ เช่น Awakening Bangkok เป็นต้น กิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องนี้ ส่งผลให้ย่านกลายเป็นที่รู้จักแก่คนรุ่นใหม่มากขึ้นด้วยงานศิลปะและกิจกรรมเวิร์กช็อปทำให้คนเข้าใจย่านและอัตลักษณ์ชุมชนมากขึ้น

Figure 4 Promoting Activities of Song Wat Creative District Since 2021

(Source: Klinmalai, 2025b)

2. กลยุทธ์ในการฟื้นฟูย่านประวัติศาสตร์

จากบทความเกี่ยวกับการฟื้นฟูย่านประวัติศาสตร์ (Pulles et al., 2023) พบว่ากลยุทธ์ในการพัฒนาใหม่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญ 5 ปัจจัยหลัก ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ใช้งาน (user participation) การบริหารแบบบนลงล่าง (top-down) อัตลักษณ์ของสถานที่ การอนุรักษ์คุณค่าโดยเนื้อแท้ของพื้นที่ (genius loci) ความยั่งยืนและการนำกลับมาใช้ใหม่ (sustainability/reuse) การปรับเปลี่ยนฟังก์ชันการใช้งาน (conversion) ซึ่งปัจจัยที่ถูกขับเคลื่อนน้อยที่สุดคือการหาอัตลักษณ์ของพื้นที่ และที่ถูกขับเคลื่อนน้อยที่สุดคือการมีส่วนร่วมของผู้ใช้งานในพื้นที่ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของผู้ใช้งานสามารถทำให้เกิดผลลัพธ์จากกลยุทธ์เชิงบวกมากที่สุด แต่การใช้การบริหารแบบบนลงล่างเพียงอย่างเดียวจะสร้างผลลัพธ์เชิงลบมากที่สุด แต่การจับคู่ระหว่างปัจจัยการบริหารแบบบนลงล่างร่วมกับการหาอัตลักษณ์ของพื้นที่หรือการมีส่วนร่วม จะทำให้เกิดผลลัพธ์เชิงบวกได้ ในการประยุกต์ใช้ปัจจัยในการขับเคลื่อนกลยุทธ์แบบผสมผสานประมาณสามปัจจัยขึ้นไปจะทำให้เกิดผลลัพธ์ของการพัฒนาพื้นที่ที่ดีกว่าสามารถเพิ่มอัตราความสำเร็จของโครงการได้อย่างมีนัยสำคัญ

สาเหตุของการพัฒนาใหม่ (redevelopment) ของพื้นที่พบได้จากหลากหลายเหตุผล เช่น ความต้องการอนุรักษ์พื้นที่สำคัญเชิงประวัติศาสตร์ ความต้องการพัฒนาภาพลักษณ์ของเมือง ความทรุดโทรมของอาคาร การเติบโตของเมือง อาคารว่าง เป็นต้น ซึ่งแต่ละสาเหตุมีความเหมาะสมกับปัจจัยในการสร้างกลยุทธ์แตกต่างกัน เช่น เมื่อพื้นที่หรืออาคารมีความเสื่อมโทรม ควรใช้ปัจจัยการดึงอัตลักษณ์พื้นที่ ร่วมกับการบริหารแบบบนลงล่าง การปรับเปลี่ยนฟังก์ชันการใช้งาน และการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ หรือเมื่อมีอาคารร้าง ควรใช้การปรับเปลี่ยนฟังก์ชันการใช้งาน ความยั่งยืน การดึงอัตลักษณ์พื้นที่ ร่วมกับการบริหารแบบบนลงล่าง เป็นต้น

3. กลไกและองค์ประกอบในการพัฒนาย่านสร้างสรรค์ให้สำเร็จ

กลไกหลัก 9 ประการในการพัฒนาเขตสร้างสรรค์และวัฒนธรรมจากกรณีศึกษาในประเทศไทย ได้แก่ (British Council, 2020) ได้แก่

1. การให้คุณค่าใหม่แก่ทรัพย์สินทางวัฒนธรรม ผ่านการฟื้นฟูสถานที่ประวัติศาสตร์ร่วมกับชุมชน และปรับใช้เป็นที่สร้างสรรค์ เช่น ศูนย์การเรียนรู้หรือกิจกรรมศิลปะ หลายเมืองพบว่า การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของย่านและอาคารอนุรักษ์สามารถสร้างการเติบโตของศิลปินและผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมในพื้นที่ได้

2. การสืบสานและพัฒนาหัตถกรรมท้องถิ่น โดยสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่จากภูมิปัญญาเดิม ผ่านความร่วมมือระหว่างช่างฝีมือกับนักสร้างสรรค์รุ่นใหม่ ช่วยสร้างย่านที่ยั่งยืน เกิดการรวมกลุ่มของคนรุ่นใหม่และผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และต่อยอดโอกาสเชิงการตลาดให้ย่านเติบโตต่อเนื่อง

3. การสร้างทุนทางวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจใหม่ โดยใช้มรดกวัฒนธรรมเป็นฐานกิจกรรมและเครือข่ายที่เสริมเศรษฐกิจชุมชน เกิดพื้นที่ กิจกรรม และกลุ่มคนใหม่ ๆ ดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมักเกิดจากความร่วมมือระหว่างช่างฝีมือท้องถิ่นและวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยที่สะท้อนอัตลักษณ์พื้นที่

4. การส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม ด้วยการใช้ศักยภาพของกลุ่มคนต่างเชื้อชาติและวัฒนธรรมเป็นแรงกระตุ้นนวัตกรรม และสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ช่วยเพิ่มความคิดสร้างสรรค์และทำให้อาชีพ-นาทำงาน อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของย่านสร้างสรรค์ต้องอาศัยตัวกลาง เช่น หน่วยงานรัฐ เพื่อกระตุ้นกิจกรรมร่วมกัน

5. การดึงดูดคนมีความสามารถและคนรุ่นใหม่กลับเข้ามาอยู่อาศัยและทำงาน ผ่านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการแสดงออก โครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม และระบบสนับสนุนผู้ประกอบการ เช่น กลุ่มดิจิทัลโนแมด สตาร์ทอัพ และบุคลากรด้านสร้างสรรค์ รวมถึงสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านความคิดสร้างสรรค์

6. การสร้างบรรยากาศสร้างสรรค์ในพื้นที่ขนาดกะทัดรัด เดินได้ง่าย มีคาเฟ่ แกลเลอรี และพื้นที่ที่เก๋สาธารณะ ที่เอื้อต่อการพบปะและแลกเปลี่ยนแนวคิด ช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ขนาดของชุมชนและความสามารถในการเข้าถึงพื้นที่สร้างสรรค์มีผลต่อการบ่มเพาะความคิดของนักสร้างสรรค์โดยตรง

7. การสร้างชุมชนด้วยโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางกายภาพและทางกิจกรรม โดยผสมผสานการลงทุนด้านสิ่งปลูกสร้างกับการพัฒนาทักษะและการมีส่วนร่วมของหลายภาคส่วน นโยบายรัฐมักเน้นกายภาพ แต่ความสำเร็จของย่านสร้างสรรค์ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างรัฐ ธุรกิจ และประชาชน เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่และยกระดับอุตสาหกรรมท้องถิ่น

8. การเชื่อมโยงทุนทางสังคมผ่านบุคคลหรือกลุ่มที่ทำหน้าที่ประสานชุมชนกับภาคส่วนอื่น เช่น รัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างเครือข่าย ความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนข้อมูล ส่งผลให้พื้นที่ปรับตัว พัฒนา และสร้างคุณค่าใหม่ ซึ่งมักสะท้อนในเชิงนโยบายและกิจกรรมของย่าน

9. การลดผลกระทบจากการพัฒนาแบบรุ่งเรือง เช่น ค่าเช่าที่สูงขึ้น การท่องเที่ยวล้นเกิน และการสูญเสียอัตลักษณ์ท้องถิ่น แนวทางป้องกัน ได้แก่ การรวมกลุ่มชุมชนและใช้ทุนท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนา เพื่อลดการถูกแทนที่โดยผู้มีรายได้สูง และรักษาความเป็นเจ้าของพื้นที่ พร้อมป้องกันการถูกแทนที่ด้วยการพัฒนาเชิงพาณิชย์ขนาดใหญ่

อย่างไรก็ตามแต่ละพื้นที่อาจใช้กลไกหลักแตกต่างตามบริบทของย่านและประเทศ รวมถึงเป้าหมายเชิงนโยบายของภาครัฐที่มีส่วนกำหนดทิศทางการพัฒนาย่านสร้างสรรค์นั้น ๆ ว่าเป็นไปตามอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ใดที่เหมาะสมกับพื้นที่

The Impacts of Historic District Revitalization in the Transition Toward Creative Districts, E5015 (1-18)

องค์ประกอบหลักของย่านสร้างสรรค์ตามการวิเคราะห์ของศูนย์สร้างสรรค์การออกแบบ (Thailand Creative & Design Center (TCDC), 2017) พบว่าประกอบด้วย 9 องค์ประกอบหลักคือ

1. การสร้างเครือข่ายชุมชนระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
2. การอนุรักษ์อาคารเก่าแก่ผ่านแรงจูงใจทางภาษีและสิทธิประโยชน์อื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ย่านประวัติศาสตร์
3. การมีองค์กร/สถาบันทางวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น
4. การมีศูนย์ปมเพาะทักษะ
5. การสร้างเครือข่ายและการรวมกลุ่มของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และบุคลากร
6. การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจระดับเขตโดยผสมผสานคุณค่าทางศิลปะ วัฒนธรรม ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม
7. การสร้างระบบนิเวศสร้างสรรค์ในระดับท้องถิ่น
8. กลไกและแรงจูงใจทางการเงิน
9. ที่อยู่อาศัยและสถานที่ทำงานที่เอื้ออำนวยสำหรับผู้ประกอบการและแรงงานในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

จากองค์ประกอบและกลไกในการสร้างย่านสร้างสรรค์ข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีบางส่วนที่เป็นประเด็นเดียวกัน จึงทำให้สามารถสรุปปัจจัยหลักในการพัฒนาย่านสร้างสรรค์ให้สำเร็จที่สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาย่าน ได้ดังนี้

Table 1 Successful factors of Creative District Development

Mechanism	Factors	Goals
1) Hard Infrastructure	<ul style="list-style-type: none"> - Preservation of old buildings as cultural assets - Defining small-scale, walkable areas to foster a sense of community - Creation of housing for creative designers - Establishment of local authorities/cultural institutions - Development of an internet network suitable for creative work 	To create a creative atmosphere and attract creative professionals to the area
2) Soft Infrastructure (Policy support)	<ul style="list-style-type: none"> - Formulating creative district and creative economy policies - Implementing financial incentives for both property owners and creative professionals 	To revitalize and add value to cultural assets, thereby attracting creative professionals to the area
3) Community Engagement of stakeholders	<ul style="list-style-type: none"> - Fostering creative industry clusters within the designated area - Engaging a diverse range of stakeholders, including the public sector, private sector, and non-profit organizations 	To retain talented and skilled individuals within the area or to attract creative professionals to it
4) Skill improvement	<ul style="list-style-type: none"> - Establishing a system to incubate and develop local skills) 	To ensure the intergenerational transfer of local craftsmanship, which represents the area's unique identity
5) Data based and area indicators identification	<ul style="list-style-type: none"> - Defining specific indicators for each district's context, such as economic value, job creation, available workspace, and income 	To evaluate and monitor the development of creative districts using tangible outcomes for future planning

4. ผลกระทบต่อชุมชนจากการพัฒนาย่านสร้างสรรค์

เนื่องจากย่านทรงวาดได้เกิดการรวมกลุ่มของกลุ่มคนสร้างสรรค์ในพื้นที่ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาย่านสร้างสรรค์ ประกอบกับย่านทรงวาดนับเป็นพื้นที่ต่อเนื่องจากย่านเจริญกรุงซึ่งเป็นย่านสร้างสรรค์ที่มีศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบตั้งอยู่ ทำให้ส่งผลเชื่อมต่อกันมายังย่านทรงวาดนี้ด้วย จากรายงานผลกระทบเชิงสังคมของการสร้างศูนย์รวมนักคิด

สร้างสรรค์ (creative hub) ในประเทศไทย (Phonghanyudh et al., 2022) พบว่ามีผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นและความเป็นพื้นที่ถิ่น
ใน 2 ระดับ ได้แก่

4.1 ผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น

4.1.1 การสร้างการตระหนักรู้และความผูกพันต่อศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น ผ่านการประเมินคุณค่าของสินทรัพย์เดิมใน
ชุมชนโดยศูนย์รวมนักคิดสร้างสรรค์

4.1.2 การเสริมความภาคภูมิใจในสินทรัพย์และอัตลักษณ์ของจังหวัด ด้วยกิจกรรมหรืออีเวนต์ขนาดใหญ่ที่ดึงดูดความสนใจ
จากคนในพื้นที่และทั่วประเทศ ทำให้จังหวัดโดดเด่นขึ้น

4.1.3 การสร้างการรับรู้ใหม่แก่คนรุ่นใหม่เกี่ยวกับงานหัตถกรรมและศิลปะร่วมสมัย ผ่านเครือข่ายนักสร้างสรรค์รุ่นใหม่
พัฒนารูปแบบงานใหม่ ๆ และผลักดันให้เข้ามาอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น งานดนตรีร่วมสมัยหรือแฟชั่นร่วมกับผ้าท้องถิ่น

4.1.4 การเพิ่มการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ โดยเริ่มจากกิจกรรมเพื่อชุมชนที่เปิดรับอาสาสมัคร และต่อยอดด้วย
บทบาทของศูนย์สร้างสรรค์ในการเชื่อมโยงผู้สนใจให้เกิดโครงการสาธารณะร่วมกัน

4.1.5 การเสริมความเข้มแข็งและทักษะของคนในพื้นที่ ทำให้ชุมชนสามารถสร้างรายได้เพิ่ม และพึ่งพาตนเองได้มากขึ้นใน
ระยะยาว

4.1.6 การส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ผ่านกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้สูงอายุออกมาพบปะ พูดคุย ทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเพิ่มการ
เคลื่อนไหวทางกายและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

4.1.7 การดึงดูดคนรุ่นใหม่กลับบ้านเกิด ด้วยกิจกรรมสร้างสรรค์ที่เปิดโอกาสด้านอาชีพและแสดงศักยภาพของงาน
สร้างสรรค์ร่วมสมัย ทำให้เกิดมุมมองใหม่ต่อการทำงานในจังหวัด และลดการย้ายถิ่นฐานสู่เมืองใหญ่

4.2 ผลกระทบต่อพื้นที่ที่ศูนย์สร้างสรรค์นี้ตั้งอยู่

4.2.1 การกระตุ้นและฟื้นฟูพื้นที่ จากการพัฒนาอาคารเก่า การจัดกิจกรรมที่ดึงดูดคนมาเยี่ยมชมพื้นที่ เช่น การสร้างชีวิต
ใหม่ในอาคารเก่า การจัดอีเวนต์ที่ดึงดูดผู้มาเยี่ยมชมและคนในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์จากทั่วประเทศ สามารถส่งอิทธิพลต่อการ
บัญญัติกฎหมายอาคารหรือการใช้พื้นที่ได้ เช่น การเริ่มกำหนดให้มีช่วงเวลาปิดถนนให้เป็นถนนคนเดิน การกำหนดย่าน
ประวัติศาสตร์เพื่อควบคุมการปรับเปลี่ยนอาคารเก่า เป็นต้น

4.2.2 การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน มักเป็นกิจกรรมที่ยึดโยงกับบริบทเฉพาะ ด้วยการสร้างสินทรัพย์ท้องถิ่นที่สะท้อนวิถี
ชีวิตท้องถิ่น ซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างดี

4.2.3 การพัฒนาส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น จากการจัดตั้งพื้นที่เชิงกายภาพและกิจกรรมให้กับศูนย์รวมนักคิดสร้างสรรค์
นำพาให้นักท่องเที่ยวหรือผู้เยี่ยมชมเข้ามาในพื้นที่ ทำให้สร้างโอกาสใหม่ให้กับธุรกิจท้องถิ่นมากขึ้น จากที่บางครั้งเรือ่นอาจยังไม่
คิดสร้างรายได้หรือสร้างธุรกิจ แต่เมื่อเห็นโอกาสใหม่ ๆ มากขึ้นก็สามารถกระตุ้นให้สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สะท้อนความ
เอกลักษณ์ท้องถิ่นมากขึ้น

4.2.4 การพัฒนาภาพลักษณ์และแบรนด์ของชุมชน จากการทำงานสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ทำให้สร้างการตระหนักรู้
เปลี่ยนความคิดก่อนหน้า และส่งเสริมภาพลักษณ์ใหม่ให้กับชุมชนและจังหวัด มักเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างท้องถิ่นและภาครัฐ
เช่น การอนุรักษ์มรดกเชิงวัฒนธรรมด้วยการปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยสถาปัตยกรรมเก่าในเมือง เป็นต้น

วิธีการศึกษา (Research Methods)

1. การสำรวจและสังเกตการณ์พื้นที่

พื้นที่ศึกษาถูกกำหนดขอบเขตโดยสถานีรถไฟใต้ดินบนถนนเจริญกรุงทางเหนือของเขตสัมพันธวงศ์ ผ่านถนนเยาวราช
และสิ้นสุดที่ถนนทรงวาด ซึ่งรวมถึงซอยอิสระสภาพ ซึ่งเป็นเส้นทางที่สั้นที่สุดที่เชื่อมต่อการขนส่งสมัยใหม่กับพื้นที่ริมแม่น้ำและ
ท่าเรือราชวงศ์ การศึกษาได้สังเกตและบันทึกปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเดินในพื้นที่ รวมถึงองค์ประกอบทางกายภาพ
ของอาคารโดยรอบ เช่น ด้านหน้าอาคาร และองค์ประกอบเมือง เช่น พื้นที่เปิดโล่ง สถานที่สำคัญ จุดเชื่อมต่อ และเฟอร์นิเจอร์
ริมทาง

Figure 5 Scope of Study Area

(Source: Klinmalai, 2025c)

2. การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมสร้างสรรค์

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทางกายภาพแล้ว ได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและนำเสนอผลการศึกษาต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงเจ้าของธุรกิจในท้องถิ่นและผู้อยู่อาศัยในท้องถิ่น เพื่อให้ได้ชุดปัญหาที่จะต้องแก้ไข ซึ่งต่อมาได้ถูกนำมาเรียบเรียงเป็นข้อกำหนดการออกแบบ ประกอบด้วยนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 8 คน นักศึกษามหาวิทยาลัย เกียวโต 6 คน และแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มโดยคณะมหาวิทยาลัยกัน

3. การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

มีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้แทนจากกรุงเทพมหานคร (กทม.) เพื่อทำความเข้าใจนโยบายของรัฐบาลสำหรับพื้นที่ดังกล่าว นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์ผู้แทนจากชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการเอกชน 1 ท่าน ตัวแทนหน่วยงานไม่แสวงหากำไรซึ่งเป็นคนในพื้นที่ 1 ท่าน และการสัมภาษณ์แบบสุ่มระหว่างการเดินทางสำรวจพื้นที่ ได้แก่ ผู้ทำงานรับจ้างในพื้นที่ 3 คน เจ้าของกิจการร้านขายของในพื้นที่ 3 คน เจ้าของกิจการร้านกาแฟในพื้นที่ 2 คน เพื่อรับทราบข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียของพื้นที่ รวมถึงความต้องการเฉพาะของผู้ที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น คนทำงาน และนักท่องเที่ยวทั้งระยะสั้นและระยะยาว

3.1 การสัมภาษณ์ผู้แทนภาครัฐ ด้วยโครงคำถามนี้

- 1) นโยบายของกทม. ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ย่านทรงวาดนี้เป็นอย่างไร
- 2) นโยบายย่านสร้างสรรค์ของย่านนี้เป็นอย่างไร
- 3) ทางกทม. มีเป้าหมายในการพัฒนาย่านทรงวาดอย่างไรในอนาคต

3.2 การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการ/หน่วยงานไม่แสวงหากำไร ด้วยโครงคำถามนี้

- 1) ท่านมีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่อย่างไร
- 2) จากประสบการณ์ในการอยู่ในย่านทรงวาด ท่านมีมุมมองอย่างไรต่อการพัฒนาย่านทรงวาดเป็นย่านสร้างสรรค์
- 3) ท่านพบปัญหาในการใช้พื้นที่ในย่านหรือไม่อย่างไร
- 4) ท่านมีความต้องการและความคาดหวังอย่างไรในการพัฒนาย่าน

3.3 การสัมภาษณ์แบบสุ่ม กลุ่มผู้ทำงานรับจ้างและเจ้าของกิจการในพื้นที่ ด้วยโครงคำถามนี้

- 1) ท่านทำกิจกรรมอะไรในย่านบ้าง และพฤติกรรมการใช้พื้นที่เป็นอย่างไร
- 2) ท่านพบปัญหาในการใช้พื้นที่ในย่านหรือไม่อย่างไร
- 3) เมื่อย่านได้ถูกพัฒนาย่านสร้างสรรค์แล้ว ท่านได้รับผลกระทบอย่างไร

Figure 6 Workshops and Site Survey Photos

(Source: Klinmalai, 2025d)

4. การวิเคราะห์

การวิเคราะห์การฟื้นฟูย่านจากการวิเคราะห์หลักการในการฟื้นฟูย่านประวัติศาสตร์และองค์ประกอบของย่านสร้างสรรค์ตามหลักทฤษฎี เพื่อประเมินการเติบโตและความสำเร็จของย่านทรงวาดสู่การเป็นย่านสร้างสรรค์ ทำให้ค้นพบองค์ประกอบที่ย่านยังต้องพัฒนาต่อไปเพื่อการเป็นย่านสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

5. การกำหนดแนวทางการออกแบบและการแก้ปัญหา

การระบุเป้าหมายของการออกแบบนั้น ซึ่งมาจากผลการวิเคราะห์และการเก็บข้อมูล การสำรวจ การสัมภาษณ์ มาประมวลเป็นแนวทางการแก้ปัญหาด้วยการออกแบบ (Figure 9)

6. แนวคิดการออกแบบเบื้องต้น

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากสามขั้นตอนก่อนหน้านี้ถูกนำมาใช้เพื่อกำหนดข้อเสนอการออกแบบ 3 รูปแบบจาก 3 กลุ่มที่พยายามตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ความสามารถในการเดินและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้อยู่อาศัยในท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันก็สอดคล้องกับนโยบายเขตเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของรัฐบาลและรักษาเอกลักษณ์เฉพาะตัวของพื้นที่ รูปแบบการนำเสนอเป็นร่างข้อเสนอเพื่อการออกแบบ (design proposal) โดยระบุปัญหา การวิเคราะห์ และแนวทางการแก้ปัญหาด้วยการออกแบบ

7. การสรุปผล

จากข้อเสนอการออกแบบและการผลการวิเคราะห์ร่วมกัน พร้อมเสนอแนะการประโยชน์และการนำผลการศึกษานี้ไปประยุกต์ใช้ในอนาคต

ผลการศึกษา (Research Results)

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบย่านสร้างสรรค์ของย่านทรงวาด

การวิเคราะห์องค์ประกอบของย่านทรงวาดในการเป็นย่านสร้างสรรค์ตามหลักทฤษฎีที่สรุปไว้ในส่วนกลไกและองค์ประกอบในการพัฒนาย่านสร้างสรรค์ให้สำเร็จ (Table 1) พบว่า ย่านทรงวาดยังขาดองค์ประกอบบางส่วนในการเป็นย่านสร้างสรรค์โดยสมบูรณ์ และยังต้องการพัฒนาต่อไปในหลายองค์ประกอบดังปรากฏใน Table 2 ซึ่งทำให้ย่านสามารถตรวจสอบตนเองในการพัฒนาต่อไป

Table 2 The Completeness of Creative District Components in the Song Wat Area

Mechanism	Factors of Creative District Development	Findings	Evidences in Song Wat Area
Hard Infrastructure	- Preservation of old buildings as cultural assets	Found	- Wooden shophouses along the Chao Phraya River
	- Creating small-scale, walkable urban areas	Found	- Walkable distance from the subway station
	- Providing housing for creative designers	Not found	- Only temporary co-working spaces are available
	- Establishing local government authorities and cultural institutions	Some	- Private organization: Tien Fa Foundation, Phay Oung School, Teochew Association
	- Developing an internet network that supports creative work	Some	- Only in-building/in-store networks are available, which do not support creative-level work
Soft Infrastructure (Policy support)	- Formulating creative district/creative economy policies	Found	- District-level creative district policies are in place
	- Creating financial incentives for both property owners and creative professionals	Not found	- Financial incentives are lacking, with the focus limited to promoting tourism in the area
Community Engagement of stakeholders	- Fostering creative industry clusters within the area	Found	- Events are arranged by local community
	- Engaging a diverse range of stakeholders, including the public sector, private sector, and non-profit organizations	Found	- Made in Song Wat, SATARANA, Pun Mueng, Luk Hostel
Skill improvement	- There is a system for incubating/developing local skills	Not found	There is no system for transmitting local skills
Data based and area indicators identification	- Defining different indicators for each district's context, such as economic value, job creation, available workspace, and income	Not found	The district lacks a system for collecting and managing data to create a comprehensive database

จาก Table 2 พบว่า ย่านทรงวาดมีองค์ประกอบของการเป็นย่านสร้างสรรค์ประมาณ 5 ปัจจัยจาก 11 ปัจจัย ซึ่งปัจจัยที่สมบูรณ์ที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (community engagement of stakeholders) นับเป็นส่วนที่เข้มแข็งของย่าน สำหรับด้านโครงสร้างพื้นฐาน (hard infrastructure) ยังต้องพัฒนาด้านที่พำนักสำหรับกลุ่มคนสร้างสรรค์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ทั่วถึงและเพียงพอ อย่างไรก็ตามย่านยังคงต้องพัฒนาเพิ่มเติมในด้านการพัฒนาทักษะท้องถิ่น (skill improvement) และการรวบรวมฐานข้อมูลของย่าน (data based and area indicators) เพื่อการพัฒนาต่อไป

2. ผลจากการสำรวจลงพื้นที่

ผลการศึกษาพบว่าปัญหาหลักของย่านทรงวาดในปัจจุบันเกิดจากลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่อาจปรับตัวไม่ทันกับการเติบโตของย่านในเชิงของจำนวนผู้เยี่ยมเยียนภายในย่าน ทำให้ทางสัญจรที่มีขนาดเล็กในย่านมีความหนาแน่นมากขึ้น มีการซ้อนทับในการใช้งานทางสัญจรทั้งคนงาน นักท่องเที่ยว พ่อค้าแม่ค้า และยานพาหนะ และด้วยลักษณะทางเดินเท้าที่แคบอยู่ระหว่างกลุ่มอาคารที่มีความหนาแน่น ทำให้ผู้เดินสัญจรทางเท้าประสบปัญหาอากาศร้อน ทำให้การเดินเท้าเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก ดัง Figure 4 แสดงให้เห็นว่าทางสัญจรภายในย่านทรงวาด พบปัญหาที่แตกต่างการในการใช้งาน โดยเฉพาะเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างจุดหลักของพื้นที่ เช่น เส้นทางเบอร์ 1 ซอยขนาดเล็กที่เชื่อมย่านการค้าอย่างสำเพ็ง จะมีความหนาแน่นของร้านค้าสองข้างทางทำให้เส้นทางมีความพลุกพล่าน ด้วยความหลากหลายของผู้ใช้งาน และขอบเขตการเดินเท้ามีขนาดเล็ก ด้วยแผงของร้านค้าที่ยื่นเข้ามาชิดกับแนวทางเดินได้ เส้นทางเบอร์ 2 หรือถนนทรงวาด เป็นเส้นทางที่อาคารสองข้างทางของถนนเป็นอาคารขนาดเล็กที่มีชายคาสั้น ริมนถนนที่เป็นรถยนต์สองเลน ทำให้แสงแดดสามารถส่องลงมาโดยตรงบริเวณทางเดินเท้า เส้นทางเบอร์ 3 เป็นเส้นทางที่สองข้างทางเป็นอาคารพักอาศัยหรือบริษัท ทำให้มีรถจอดหน้าอาคาร และมีการสัญจรด้วยรถมากกว่าเส้นทางอื่น แต่พื้นผิวของถนนถูกปรับให้เอื้อต่อการเดินเท้าด้วยกระเบื้องทางเท้าทำให้ขาดการจัดระเบียบสำหรับรถยนต์ จึงมีโอกาสเกิดปัญหาความสับสนในการใช้งานเส้นทางได้ และเส้นทางเบอร์ 4 เป็นเส้นทางที่มีงานศิลปะฝาผนังและเริ่มมีธุรกิจใหม่ในพื้นที่ซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ใช้เส้นทางนั้นมากขึ้น แต่กลับมีพื้นที่หยุดพักน้อยจุด

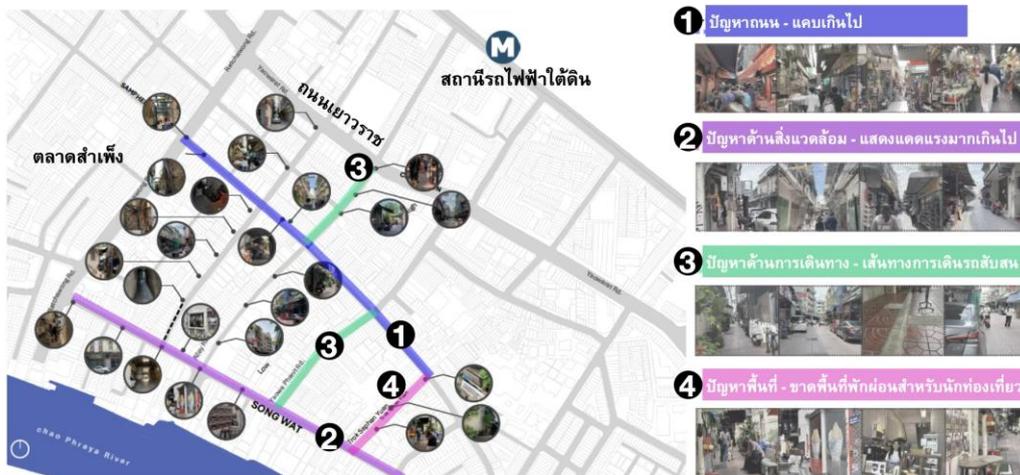

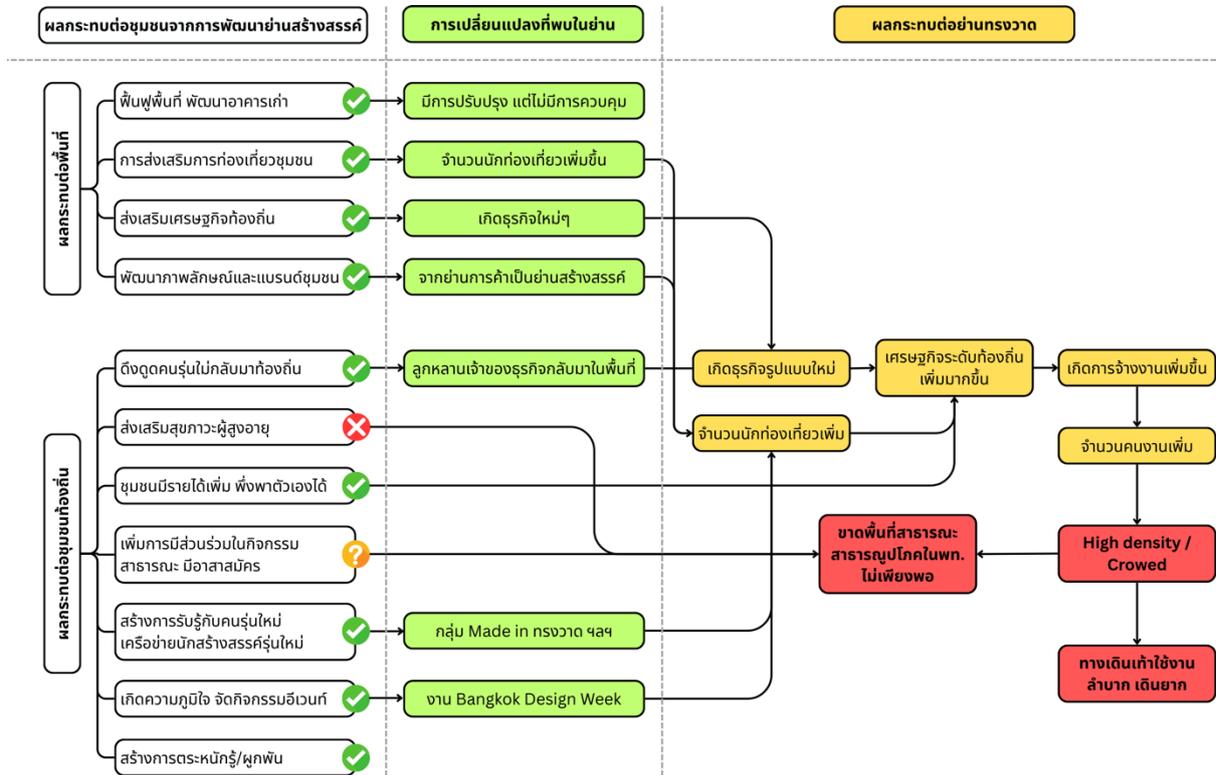
Figure 7 Problems of Circulation in Song Wat
(Source: TDSxKDS International Workshop, 2024a)

3. การวิเคราะห์ผลกระทบจากการพัฒนาเป็นย่านสร้างสรรค์

จากการทบทวนวรรณกรรมในข้อ 4 ย่านสร้างสรรค์สามารถส่งผลกระทบต่อพื้นที่ทั้งด้านชุมชนและด้านพื้นที่ ผลการวิเคราะห์พบว่า การเปลี่ยนแปลงของย่านทรงวาด เป็นไปตามผลกระทบที่เกิดขึ้นตามความเป็นย่านสร้างสรรค์ ในเชิงของด้านพื้นที่ เกิดการพัฒนาพื้นที่อาคารเก่าแต่ยังไม่มียุทธศาสตร์หรือการควบคุมรูปแบบการปรับปรุงอาคารที่ชัดเจนของย่าน มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวมากขึ้น มีการจัดกิจกรรมและอีเวนต์ขนาดใหญ่ เช่น Bangkok Design Week ทำให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจท้องถิ่นดีขึ้นมีธุรกิจใหม่ ๆ มากขึ้นจากการที่ย่านสามารถดึงดูดคนรุ่นใหม่ให้กลับเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น จนเกิดการสร้างเครือข่ายนักสร้างสรรค์รุ่นใหม่ เช่น กลุ่ม Made in ทรงวาด ภาพของการเป็นย่านสร้างสรรค์มีความชัดเจนขึ้น และนำไปสู่การปรับภาพลักษณ์ของย่านและชุมชน จากย่านที่เป็นแหล่งคลังสินค้าและพาณิชยกรรม ไปสู่อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ด้วยผลกระทบเชิงบวกเหล่านี้ ส่งผลให้จำนวนคนที่เข้ามาในย่านมีมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาร่วมกับผลการศึกษาพื้นที่ในข้อ 5.2 แล้ว พบว่าปัญหาส่วนมากเป็นประเด็นการใช้พื้นที่ทางเดินและพื้นที่สาธารณะที่สภาพการใช้งานไม่เหมาะสมและมีความหนาแน่นสูง การใช้งานซ้อนทับกันระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน อันเนื่องจากการที่กิจกรรมและธุรกิจของย่านสร้างสรรค์ ดึงดูดนักท่องเที่ยวและเกิดการจ้างงานมากขึ้น ดังภาพ Figure 8 เกิดความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวและกลุ่ม

The Impacts of Historic District Revitalization in the Transition Toward Creative Districts, E5015 (1-18)

แรงงานในพื้นที่ ทำให้พื้นที่สาธารณะให้กับคนในพื้นที่ไม่เพียงพอในย่านที่มีความหนาแน่นสูง เกิดการขึ้นราคาของราคาที่ดินหรือค่าเช่าอาคาร ซึ่งอาจเป็นการปิดกั้นการเข้ามาของกลุ่มคนสร้างสรรค์ หรือธุรกิจเกิดใหม่ในพื้นที่ได้ เป็นต้น ดังนั้นเป้าหมายของแนวทางในการแก้ปัญหาของโครงการนี้จึงมุ่งเน้นความสอดคล้องของปัญหาและผลกระทบที่พบจากการเก็บข้อมูล คือ การแก้ปัญหาการใช้งานพื้นที่สาธารณะและทางสัญจรภายในย่านทรงวาด

Figure 8 Impact of Creative District Development in Song Wat

(Source: Klinmalai, 2025e)

เมื่อประเด็นหลักเกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่สาธารณะ การพิจารณาควบคู่กับประเด็นด้านกฎหมายควบคุมการใช้พื้นที่สาธารณะของย่านทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์อาจนำมาประกอบเพื่อให้เห็นปัญหาจากมิติอื่น ๆ เพิ่มเติม พื้นที่สาธารณะในย่านทรงวาดส่วนมากเป็นรูปแบบทางเท้าริมถนน หรือทางเดิน พื้นที่ระหว่างอาคารบางจุด และเนื่องจากเป็นย่านการค้าและพาณิชย์เก่าแก่ จึงมีการใช้งานพื้นที่ทางเท้าในการบางส่วนเพื่อค้าขาย (Figure 6) แบบชั่วคราว แต่ระเบียบควบคุมการจัดระเบียบการจอดหรือซัปปันทางเท้า และการจัดระเบียบผู้ค้าจุดผ่อนผันในพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์ (Samphanthawong District Office, 2020) โดยฝ่ายเทศกิจสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์นั้นมีความกดดันเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สวยงาม แต่ในบางพื้นที่อาจขัดกับการใช้งานจริงของชุมชนหรือธุรกิจในย่านได้

4. แนวทางการออกแบบและแก้ปัญหา

จากข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นในข้อ 3 ทำให้แนวทางการออกแบบและแก้ปัญหาเป็นไปเพื่อแก้ปัญหาทางสัญจรในย่านและพื้นที่สาธารณะ เพื่อให้ผู้ใช้งานในพื้นที่ทั้งคนในชุมชน คนทำงาน และนักท่องเที่ยวสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างสะดวก ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการทำให้สามารถกำหนดโจทย์ในการออกแบบเพื่อระบุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาจากผลกระทบของการพัฒนาเป็นย่านสร้างสรรค์ของย่านทรงวาดดังนี้ (Figure 9) ทั้งนี้เป็นแนวคิดตั้งต้นเพื่อนำไปสู่การออกแบบหรือแนวทางแก้ปัญหาต่อไป แต่ในทางปฏิบัติจริงเชิงกฎหมายหรือการลงทุนนั้นยังเป็นส่วนนอกขอบเขตการศึกษาของโครงการนี้

1. การแก้ไขปัญหาการขาดความสะดวกในการเดินเท้าสามารถทำได้โดยการแยกและจัดลำดับชั้นของการสัญจร เพื่อดึงดูดผู้คนจากพื้นที่ที่มีความหนาแน่นสูงไปยังจุดอื่น ๆ การจัดให้มีร่มเงาเหนือทางเดินเท้าเนื่องจากทางสัญจรมีพื้นที่จำกัด และการสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ให้ข้อมูลการนำทาง เช่น เส้นทางสำรองเพื่อหลีกเลี่ยงถนนที่มีการจราจรหนาแน่น และคำแนะนำสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณใกล้เคียง

2. การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนพื้นที่สาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวก สามารถทำได้โดยการจัดหาเฟอร์นิเจอร์ริมทางที่ปรับเปลี่ยนได้ เพื่อให้ผู้ที่อยู่อาศัย คนทำงาน และนักท่องเที่ยวสามารถใช้งานได้ และการปรับปรุงพื้นที่ว่างให้กลายเป็นพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ

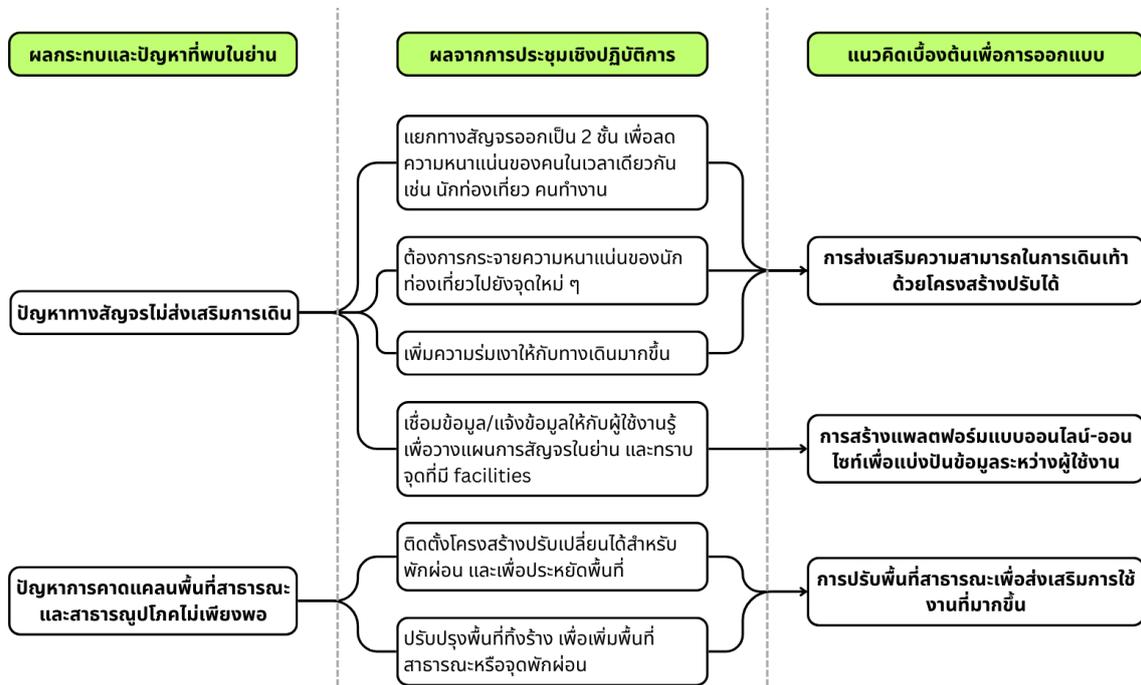

Figure 9 From Area's Issues to Design Solutions for Song Wat area

(Source: Klinmalai, 2025f)

5. แนวคิดเบื้องต้นเพื่อการออกแบบ

ข้อเสนอนี้เป็นเพียงแนวคิดเบื้องต้นเพื่อการออกแบบหรือหาทางแก้ปัญหาในพื้นที่ อันนำมาจากผลการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้เข้าร่วมโครงการ ที่เมื่อได้เป้าหมายในการแก้ปัญหาทางสัญจรที่มีความหนาแน่นสูง และพื้นที่สาธารณะที่ไม่เพียงพอ ด้วยการออกแบบเชิงกายภาพและออนไลน์เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

5.1 การส่งเสริมความสามารถในการเดินเท้าด้วยโครงสร้างปรับได้

เป้าหมายของการออกแบบนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประเด็น ได้แก่

1. การสร้างร่มเงาเพิ่มเติมให้กับทางเดิน
2. การสร้างพื้นที่ให้นั่งพักระยะสั้น ๆ ระหว่างวัน

เสนอการออกแบบโครงสร้างที่ปรับเปลี่ยนได้ ซึ่งประกอบด้วยโครงเหล็กที่ติดตั้งแผ่นพื้นที่ปรับระดับความสูงได้ตามความเหมาะสมของกิจกรรม ซึ่งแนบไปกับส่วนประกอบของอาคาร เช่น เสา กำแพง ในซอยหรือริมถนน เป็นต้น ซึ่งผู้ใช้สามารถปรับเปลี่ยนความสูงได้หลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่ความสูงระดับที่นั่ง ความสูงระดับโต๊ะเพื่อเป็นที่ยืนทานอาหารหรือวางของความสูงระดับให้ร่มเงาเหนือศีรษะ และแม้กระทั่งความสูงเหนือศีรษะเพื่อเพิ่มพื้นที่สัญจร นอกจากนี้โครงสร้างเหล็กยังสามารถใช้ติดตั้งป้ายบอกทางสำหรับนักท่องเที่ยวได้อีกด้วย (Figure 10) ทำให้เกิดความยืดหยุ่นในการใช้งานตามช่วงเวลาต่าง ๆ ซึ่งข้อเสนอนี้สามารถเสนอให้กับทางกรุงเทพมหานคร หรือภาครัฐผู้รับผิดชอบในพื้นที่ เพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานประกอบไปกับทางเท้าสาธารณะเพิ่มเติมได้

Figure 10 Example of Walking promotion Design
(Source: TDSxKDS International Workshop, 2024b)

5.2 การสร้างแพลตฟอร์มแบบออนไลน์-ออนไซต์เพื่อแบ่งปันข้อมูลระหว่างผู้ใช้งาน

เสนอให้มีการสร้างแพลตฟอร์มดิจิทัลชื่อ “Song Wat Song WOW!” (Figure 11) ซึ่งจะเชื่อมโยงข้อมูลออนไลน์และออฟไลน์ แบบช่องทางเชื่อมต่อแบบองค์รวม (Omni-Channel) ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันที่มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ตำแหน่งที่จอดรถ ห้องน้ำ จุดชาร์จอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดความสะดวกในการท่องเที่ยวในย่าน และข้อมูลร้านค้า รวมถึงข้อมูลการนำทาง เช่น ความหนาแน่นของการจราจร เพื่อหลีกเลี่ยงพื้นที่ที่มีการจราจรหนาแน่น และยังช่วยกระจายการสัญจรของนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่และร้านค้าที่ไม่เป็นที่รู้จักมากนัก ทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการ ร้านค้าในพื้นที่ที่สามารถโปรโมทข้อมูลร้านค้าของตนเองในย่าน ส่งเสริมธุรกิจในพื้นที่อีกด้วย

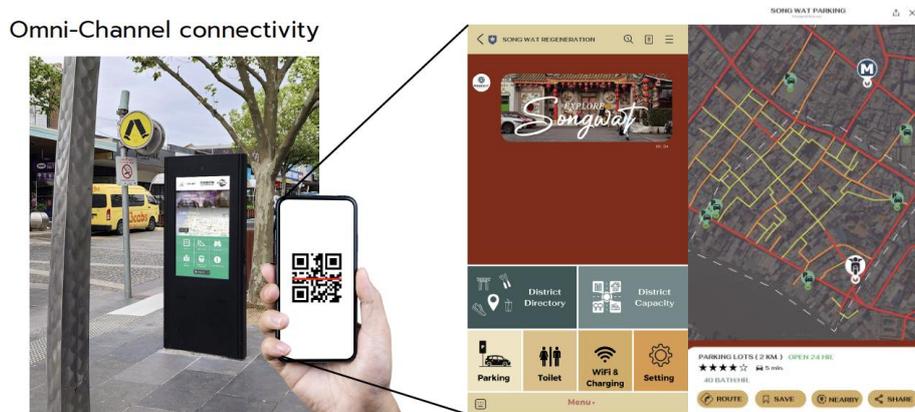

Figure 11 Example of Application Design as Song Wat Song WOW! To promote convenience for visitors and locals in area
(Source: TDSxKDS International Workshop, 2024c)

5.3 การปรับพื้นที่สาธารณะเพื่อส่งเสริมการใช้งานที่มากขึ้น

เสนอให้มีการฟื้นฟูพื้นที่ว่างหรือการออกแบบพื้นที่ว่างเพื่อเพิ่มจุดพื้นที่สาธารณะเพื่อการทำกิจกรรมหรือนั่งพักผ่อนให้กับนักท่องเที่ยวหรือคนในชุมชน (ดังแสดงใน Figure 12) เนื่องจากปัจจุบันพื้นที่แออัดมากขึ้น มีความหนาแน่นคนมากขึ้น จึงเกิดปัญหาความไม่เพียงพอของพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่เปิดโล่ง จากการสำรวจพื้นที่พบว่า มีพื้นที่เปิดโล่งขนาดใหญ่และพื้นที่ว่างเปล่าข้างอาคารและในตรอกซอย พื้นที่ใต้ต้นไม้ใหญ่หน้าอาคารสาธารณะต่าง ๆ ซึ่งแต่ละประเภทของพื้นที่ว่างนั้นควรมีการออกแบบที่ต่างกัน เช่น

5.3.1 พื้นที่เปิดโล่งขนาดใหญ่สามารถใช้เป็นที่จอดรถและพื้นที่พักผ่อนสำหรับคนขับรถและคนทำงาน

5.3.2 สำหรับพื้นที่โดยรอบอาคารที่มีอยู่และตรอกซอยเล็กๆ การติดตั้งที่นั่ง รมเงา และของตกแต่งผนังสามารถช่วยสร้างบรรยากาศที่น่ารื่นรมย์ยิ่งขึ้น

5.3.3 สำหรับพื้นที่ใต้ต้นไม้ใหญ่ สามารถออกแบบกระถางต้นไม้ให้ทำหน้าที่เป็นที่นั่งสำหรับคนทำงานในท้องถิ่นเพื่อพักผ่อนหรือรับประทานอาหารอย่างรวดเร็ว

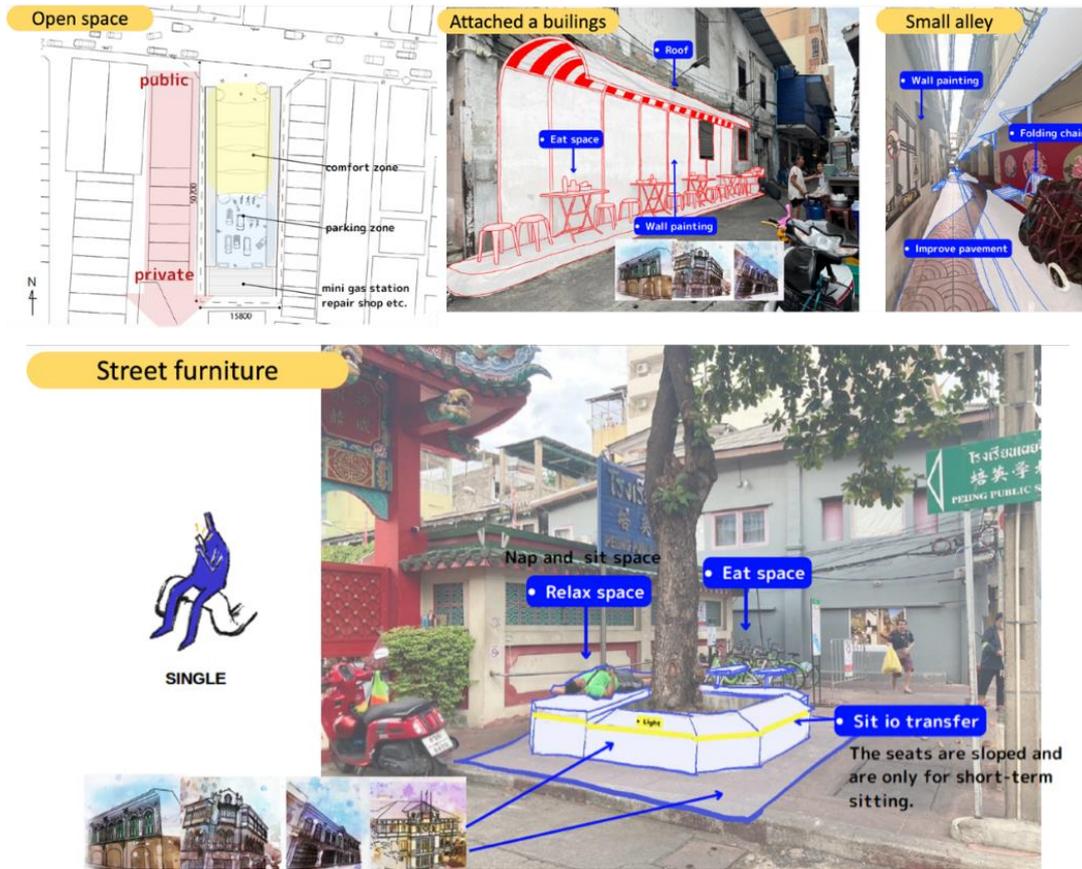

Figure 12 Example of Rest Areas for visitors and community

(Source: TDSxKDS International Workshop, 2024d)

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา (Conclusion and Discussion)

การฟื้นฟูย่านทรงวาดภายใต้โครงการเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ได้ส่งผลให้เศรษฐกิจท้องถิ่นเติบโตและยกระดับให้พื้นที่นี้เป็นที่รู้จักในอุตสาหกรรมศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ในขณะเดียวกัน มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมยังได้รับการอนุรักษ์และส่งต่อสู่ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ อย่างไรก็ตามจากผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมสร้างสรรค์ของโครงการนี้ ซึ่งมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่นเข้าร่วมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน พบว่าความสำเร็จของการฟื้นฟูย่านทรงวาดสู่ย่านสร้างสรรค์ที่นำมาซึ่งนักท่องเที่ยวและธุรกิจที่เพิ่มขึ้น ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกในมิติของเศรษฐกิจท้องถิ่นและการเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้นด้วยการนำด้วยกลุ่มคนรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสในการฟื้นฟูต่อไปในอนาคต อย่างไรก็ตาม ยังส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเดินเท้าในพื้นที่ อันเนื่องมาจากความแออัดของโครงสร้างพื้นฐานสำหรับคนเดินเท้าที่มีอยู่ รวมถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการขาดแคลนพื้นที่สาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนพื้นที่พักผ่อนสำหรับผู้สูงอายุ คนทำงาน และนักท่องเที่ยว

ดังนั้นบทความนี้จึงนำเสนอชุดแนวทางการออกแบบเพื่อบรรเทาปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาพื้นที่ว่าง หรือการติดตั้งเฟอร์นิเจอร์ริมทาง เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่และเป็นมิตรมากขึ้น ทั้งทางกายภาพและดิจิทัล สำหรับทุกคนในพื้นที่และผู้มาเยือน แสดงให้เห็นว่าในการนำสิ่งใหม่ๆ เข้าสู่พื้นที่ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม การเพิ่มพื้นที่สาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อรองรับความหนาแน่นและความต้องการที่เพิ่มขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว กระบวนการออกแบบเพื่อสร้างพื้นที่และ

สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้จะได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้จะช่วยให้มั่นใจได้ว่าแนวทางแก้ไขจะตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงและแตกต่างกันของชุมชนท้องถิ่น

นอกจากนี้แพลตฟอร์มออนไลน์และการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างประสบการณ์ที่ไร้รอยต่อระหว่างสภาพแวดล้อมออนไลน์และออฟไลน์ สามารถช่วยอำนวยความสะดวกและให้ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่แก่คนรุ่นใหม่และนักท่องเที่ยวในลักษณะที่มีผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของผู้อยู่อาศัยในท้องถิ่นน้อยที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างพวกเขา

โดยสรุปการฟื้นฟูเมืองในแหล่งวัฒนธรรมผ่านเศรษฐกิจสร้างสรรค์จำเป็นต้องพิจารณาถึงผลกระทบที่ตามมาอย่างรอบคอบเจ้าของพื้นที่และหน่วยงานของเมืองต้องประเมินว่ามีโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอรองรับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นในพื้นที่หรือไม่ จำเป็นต้องสร้างสมดุลระหว่างผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบต่อชุมชนท้องถิ่น ในขณะที่การอนุรักษ์อาคารเก่าแก่ควรตอบสนองต่อวิถีชีวิตของทั้งผู้อยู่อาศัยในท้องถิ่นและผู้มาเยือน สุดท้ายนี้ ภาครัฐต้องมีบทบาทในการสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นให้เป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อให้เมืองและผู้คนเติบโตได้อย่างยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgments)

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการต่อยอดผลลัพธ์จากโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการนี้จัดโดยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเกียวโต กรุงเทพมหานคร ลุคโฮสเทล และองค์กรไม่แสวงหากำไร ได้แก่ กลุ่ม We Park! กลุ่มบ้านเมือง กลุ่ม SATARANA ซึ่งเป็นแนวคิดในการออกแบบจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี โท และเอก จากทั้งสองมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมโครงการ

รายการเอกสารอ้างอิง (References)

- British Council. (2020). *Creative and Cultural Districts in Thailand*. Retrieved 9 March 2025, from https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/bc_creative_cultural_districts_in_thailand_online.pdf
- Creative Economy Agency. (2025). *Vision and Mission*. Retrieved 9 March 2025, from <https://www.cea.or.th/th/about>
- Klinmalai, S. (2025a). Figure 1 *Location and Map of Song Wat Road in Samphanthawong District*.
- Klinmalai, S. (2025b). Figure 4 *Promoting Activities of Song Wat Creative District Since 2021*.
- Klinmalai, S. (2025c). Figure 5 *Scope of Study Area*.
- Klinmalai, S. (2025d). Figure 6 *Workshops and Site Survey Photos*.
- Klinmalai, S. (2025e). Figure 8 *Impact of Creative District Development in Song Wat*.
- Klinmalai, S. (2025f). Figure 9 *From Area's Issues to Design Solutions for Song Wat area*.
- Nureang, P. (2024). *The Role and Change of Song Wat Neighborhood, Bangkok*. Retrieved 9 March 2025, from https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:314988
- Phonghanyudh, K., & Others. (2022). *Social Impacts of Creative Hubs in Thailand*. Retrieved 9 March 2025, from www.britishcouncil.or.th: https://www.britishcouncil.or.th/sites/default/files/social_impacts_of_creative_hubs_in_thailand_final_compressed_compressed.pdf
- Pulles, K., & Others. (2023). Emerging Strategies for Regeneration of Historic Urban Sites: A Systematic Literature Review. *City, Culture and Society*, 35, 1-15.
- Samphanthawong District Office. (2020). *Regulations on Parking and Driving on the Pavement/Sidewalk*. Retrieved 30 November 2025, from <https://infocenter.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER9/DRAWER068/GENERAL/DATA/0003/00003200.PDF>
- Suvarnananda, C. (2024). *The Regeneration of the Historic Area of Song Wat Through the Adaptive Reuse of Heritage Buildings and the Sense of Place*. Bangkok: Faculty of Architecture, Silpakorn University.

The Impacts of Historic District Revitalization in the Transition Toward Creative Districts, E5015 (1-18)

- TDSxKDS International Workshop. (2024a). *Problems of Circulation in Song Wat*. Bangkok: Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University.
- TDSxKDS International Workshop. (2024b). *Example of Walking Promotion Design*. Bangkok: Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University.
- TDSxKDS International Workshop. (2024c). *Example of Application Design As Song Wat Song WOW! To Promote Convenience for Visitors And Locals In Area*. Bangkok: Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University.
- TDSxKDS International Workshop. (2024d). *Example of Rest Areas for Visitors and Community*. Bangkok: Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University.
- Thailand Creative & Design Center (TCDC). (2017). *TCDC Outlook Creative Prospects*. Bangkok: Sunta Press.
- The Bangkok Metropolitan Administration (BMA), Strategic Administration Division, Strategy and Evaluation Department. (2024, December 3). *BMA Policy Tracking*. Retrieved 9 March 2025, from <https://policy.bangkok.go.th/tracking/frontend/web/index.php?r=site%2Fvwdkrs671&ID=1>